

Asia: VN/27332/2023

Lausuntopyyntö ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi

1. Näkemykset hallitusohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumisessa

Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus näkemyksenne mukaan hallitusohjelmassa rahapelijärjestelmän uudistamiselle asetettuja tavoitteita ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia haittoja sekä parantaa rahapelijärjestelmän kanavointiastetta?

Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan ”Vahva ja välittävä Suomi” on kirjattuna sivulle 107, rahapeliuudistuksen johtava periaate, jonka mukaan: ”Hallitus uudistaa Suomen rahapelijärjestelmää avaten sitä lisenssimallilla kilpailulle viimeistään 1.1.2026. Uudistuksen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia haittoja sekä parantaa rahapelijärjestelmän kanavointiastetta.”

Nyt lausuttavana oleva hallituksen esitys on tehty tämän tavoitteen toteuttamiseksi. Uuden lainsäädännön hallitusohjelman mukaisena päätavoitteena on ”ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia haittoja”. Tämän tavoitteen toteutuminen edellyttää, että lainsäädäntömuutoksen ja sitä seuraavan järjestelmän toimivuutta, tuloksia ja vaikutuksia tarkastellaan ensisijaisesti suhteessa näihin tavoitteisiin. Esimerkiksi myönteisiä fiskaalisia vaikutuksia tulee tarkastella osana uudistusta vain sen seurannaisvaikutuksena. Ne eivät ole uudistuksen hallitusohjelmaan kirjattu tavoite.

Rahapelilainsäädäntö ei ole lainsäädäntöä, jolla tulee säätää vain siitä, millaisia rahapelejä Suomessa on saatavilla ja miten tai keillä toimijoilla on oikeus niitä tarjota. Rahapelisääntelyn luonne ei ole yksinomaan talous- ja kilpailupoliittinen vaan aivan muuta. Rahapelitoiminta on liiketoiminnan ja viihdeteollisuuden toimiala, joka aiheuttaa muuhun liiketoimintaan verrattuna suuren määrän ongelmia yksilöille ja heidän läheisilleen. Myös esim. työkykyyn liittyvät haittavaikutukset ovat merkittävät. Rahapelilainsäädäntöä säädettäessä ja sen toimivuutta arvioitaessa tulee ottaa kantaa myös haittojen ehkäisyyn, vähentämiseen ja ennen kaikkea rahapelihaittojen korjaamiseen. Sosiaalisten ja terveydellisten haittojen lisäksi tulee rahapelihaittojen vähentämisen osana ottaa kantaa myös siihen mekanismiin ja rahoittamiseen, jolla korjataan liiketoiminnasta yksityishenkilöille rahapeliongelmista aiheutuneita taloudellisia haittoja. Rahapelivelkaantumisen aiheuttamat kauaskantoiset seuraukset lankeavat muiden kuin rahapeliin tarjoajien maksettavaksi, sillä velkaantuminen ei tapahdu suhteessa rahapeliyhtiöihin. Velkaantumisen tarkastelu yksinomaan

yksilön kokemana haittana hämärtää ne rakenteelliset tekijät, jotka kiihdyttävät ja ylläpitävät rahapelivelkaantumista.

Nykyaikaiset rahapeliongelmat koskettavat aivan erityisesti tiettyjä ryhmiä. Esimerkiksi Takuusäätiön velkajärjestelyasiakkaitten asiakaskunnasta toisella vuosineljänneksellä 2024 tehdyn otoslaskennan mukaan rahapelaamisen vuoksi ongelmavelkaantuneitten joukosta 57 % oli alle 30-vuotiaita ja 89 % alle 40-vuotiaita. Rahapelihaitat eivät kohdistu niinkään alaikäisiin, mutta suurin ja eniten kasvava ryhmä näyttää ainakin Takuusäätiön asiakaskunnassa olevan nuorisolain mukaiset 18–29-vuotiaat nuoret aikuiset. Ammattikunnista eniten rahapeliongelmiensa esiintyvyyttä on naisista hoito- ja sosiaalialalla työskentelevillä ja miehistä taas rakennus- ja teollisuustyöntekijöillä. Koska rahapeliongelmat ovat näin voimakkaasti keskittyneitä tiettyihin ikäryhmiin, tulee tämä huomioida suhteessa hoitoon ja ehkäisevään toimintaan. Jos nuorella aikuisella on jo alle 30-vuotiaana kymmenien tuhansien eurojen rahapelivelat, on tällä kiistämättä myös pitkän aikajänteen yhteiskunnallisia haittavaikutuksia.

2. Esityksen pääasialliset vaikutukset

Voitte kertoa näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusten arvioinnista.

Takuusäätiön näkemyksen mukaan hallituksen esityksen taustana on perusteellinen selvitys rahapelitoiminnan toimialan nykytilasta, muutostarpeista ja toimintaa koskevasta säädännästä. Takuusäätiö pitää erittäin tärkeänä, että taustaselvityksessä on otettu tarkastelun kohteeksi myös ongelmallisen rahapelaamisen suhde ylivelkaantumiseen, joka on merkittävin ongelmallisen rahapelaamisen aineellisista haitoista. Ylivelkaantumisen seuraukset ja vaikutukset ulottuvat yksilön lisäksi koko perheeseen ja aiheuttavat haittavaikutuksia ja kustannuksia myös yhteiskunnalle. Takuusäätiö on huolissaan, että esitetyt muutokset lisäävät rahapelihaittoja

Esitysluonnoksessa todetaan olevan todennäköistä, että esitettyjen muutosten myötä joku osa rahapelaamisesta siirtyy sähköiseen kanavaan ja korkeamman riskin rahapeleihin. Takuusäätiön vuonna 2022 tekemän rahapelaamista koskevan tarkastelun mukaan 88 % takausta hakeneista rahapelaajista pelasi tiliotteiden mukaan nopearytmisiä nettikasinopelejä. Aineistosta 58 % oli nuoria, alle 30-vuotiaita ja pääosin miehiä. 62 % pelasi yli 1000 eurolla kuukaudessa ja lähes viidennes käytti rahapeleihin yli 5000 euroa kuukaudessa. On selvää, että vain harvalla on mahdollisuus pelata isoilla summilla ilman siitä aiheutuvia taloudellisia vaikeuksia.

Vaikutusten arviointi on tehty kattavasti, hyödyntäen runsaasti käytettävissä olevaa tietoa, mikä auttaa lainsäädännön rakentamisessa. Kuitenkin vasta lain voimassaolo näyttää, miten vaikutuksia on onnistuttu ennakoimaan, suhteessa mm. hallitusohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia haittoja. Tämän vuoksi mm. valvonnan tehtävät ja riittävä resurssointi asetuvat erityisasemaan. Uuden rahapelilainsäädännön vaikutusten arviointi tulee aloittaa välittömästi uudistuksen astuessa voimaan. Monet uudistuksen vaikutukset saattavat näkyä hyvinkin nopeasti ja mikäli ne ovat haitallisia, tulee valtiolla olla reaktiokykyä myös muuttaa järjestelmää ja sitä säättävää lainsäädäntöä hyvinkin nopeasti. Muiden vastaavaan järjestelmään siirtyneiden valtioiden kokemusten mukaan esim. markkinoinnin tavat ja volyymi ovat sellaisia, joiden todelliset vaikutukset selviävät vasta järjestelmän ollessa käytössä, jolloin myös mahdollisten muutosten tekemiselle tulee olla joustavat mahdollisuudet. Lainsäätäjällä tulee olla riittävästi kykyä korjata lainsäädäntöä nopeastikin, mikäli lain toimivuus sitä edellyttää.

Vaikutusten arvioinnin osalta Takuusäätiö olisi toivonut esityksen suhteen vahvempaa näkemystä myös kolmannen sektorin toimijaroolista ja vaikutuksesta suhteessa rahapelihaittojen ehkäisyyn ja korjaamiseen. Vaikka ehkäisyn ja vähentämisen kokonaisuuden hallinnointi on nykyisinkin määritelty sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväksi, on tosiasia, että suomalaisten, pelihaittatyötä tekevien järjestöjen STEA-rahoitteisen työn merkitys tällä toimialalla on erittäin merkittävä.

Hallituksen esitysluonnosta tulisi myös jatkovalmistelussa kehittää niin, että se olisi sisäisesti johdonmukainen. Vaikka vaikutusarviointia koskevissa jaksoissa käy ilmi, että rahapelihaitat lisääntyisivät, ei perusoikeuksien rajoituksia koskevassa luvussa oteta tähän kantaa. Perusoikeuksien rajoitusedellytysten arviointia tulee tältä osin täydentää.

Takuusäätiön arvion mukaan hallituksen esitysluonnoksen vaikutusarviointi pitää sisällään perustavanlaatuisen epäilyn siitä, että uudistus ei ehkäisisi rahapeleistä aiheutuvia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia haittoja hallitusohjelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti, vaan saattaa jopa lisätä niitä. Takuusäätiön näkemyksen mukaan lakiesitys tulee hyväksyä vain sellaisessa muodossa, että nämä tavoitteet toteutuvat.

a. Rahapelilain 1 luku – Yleiset säännökset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Ei kommentteja.

b. Rahapelilain 2 luku – Yksinoikeustoimilupa, rahapelitoimilupa ja peliohjelmistotoimilupa

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Takuusäätiö pitää tärkeänä, lakiesityksen mukaisesti yksinoikeustoimiluvan alle määriteltyjen rahapelitoiminnan muotojen, pitämistä yksinoikeuden piirissä. Erityisen tärkeää on esim. pelihaittojen vähentämisen ja hallinnan näkökulmasta, että raha-automaatit ja kasinopelit pysyvät yksinoikeuden piirissä. Takuusäätiön näkemyksen mukaan haittojen hallinnan näkökulmasta on myös eduksi, että yksinoikeustoimilupa on valtion omistaman yhtiön hallussa.

c. Rahapelilain 3 luku – Rahapelien toimeenpano

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Pelaajan rekisteröinti ja pakollinen tunnistautuminen

Takuusäätiö kannattaa pelaajien rekisteröimisvelvollisuuden ja vahvan tunnistautumisen laajentamista koskemaan kaikkia rahapelitoimiluvan haltijoita. Vaatimukset ovat olennaisia täysikäisyyden varmistamiseksi ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi.

Rahapelien ikäraja

Takuusäätiö yhtyy rahapelihaittajärjestöjen esitykseen rahapelaamisen tai vähintään korkean riskin rahapelien pelaamisen ikärahan nostamisesta nykyisestä 18 vuodesta 20 vuoteen.

Esityksessä arvioidaan esitettyjen muutosten lisäävän rahapelihaittoja erityisesti nuorilla aikuisilla ja kohdistuvan suurelta osin miehiin. Takuusäätiön asiakastyössä nähdään, että verkkorahapelaamisen yleistyminen on lisännyt myös taloudellisia rahapelihaittoja. Ne ovat keskittyneet erityisesti nuorille miehille.

Takuusäätiö myöntää sosiaalisin perustein pienlainoja, jotka on tarkoitettu pienituloisille ja pääasiassa kertaluonteisen menon tai hankinnan rahoittamiseen. Tiliotteilla näkyvä runsas rahapelaaminen estää luoton myöntämisen. Rahapelaamisen takia kuluvana vuonna hylkäävän lainapäätöksen saaneista 44 % on alle 30-vuotiaita ja näistä noin puolet on alle 24-vuotiaita. Ikäryhmästä lähes 70 % on miehiä. Lainan käyttötarkoitukseksi on tavallisimmin ilmoitettu vuokra- ja muiden rästilaskujen maksaminen. Tiliotteiden perusteella on todettavissa, että välttämättömien laskujen maksamisen sijaan pienet tulot on käytetty rahapelaamiseen. Oman talouden ja rahankäyttömahdollisuuksien hahmottaminen on osalle nuoria aikuisia haastavaa. Rahapeleistä haetaan monen muun syyn lisäksi myös ratkaisua rahavaikeuksiin.

Velaksi pelaaminen

Takuusäätiö pitää ratkaisevan tärkeänä, että lakiesityksen 25 §:ssä säilytetään voimassa oleva kielto osallistua rahapeleihin velaksi ja että se ulotetaan kaikkiin rahapeliinmuotoihin. Rahapeliin velaksi pelaamisen estämiseksi on käytettävä kaikki mahdolliset keinot, koska velkaongelmat muodostavat suuren osan rahapeliongelmiensa konkreettisista haitoista. Toivottavaa olisi, että lainsäätäjät pyrkisi myös jatkossa etsimään esim. yhteistyössä rahoituslaitosten kanssa keinoja rahapelaamista varten tapahtuvan velanoton minimoimiseksi.

Pelaamisen estäminen ja rahansiirtorajat

Takuusäätiön kannattaa pelaajan oikeutta estää kaiken rekisteröitymistä edellyttävän pelaamisen valvontaviranomaiselle tehtävällä ilmoituksella (28 §). Mahdollisuus pelaamisen estämiseen tulee esittää selkeästi ja näkyvästi. Ilmoituksen tekemisen on oltava yksinkertaista ja vaivatonta, se on voitava tehdä mihin vuorokauden aikaan tahansa ja eston tultava voimaan välittömästi tai ilman tarpeetonta viivytystä. Pelineston tulee samanaikaisesti yhdistää ehdoton markkinointikielto.

Takuusäätiö vastustaa esitettyä muutosta nykytilaan, ettei koko säännellyn markkinan kattava rahansiirtorajoitus olisi enää mahdollinen, vaan rajoitukset annettaisiin toimilupahaltijakohtaisesti (29 §). Takuusäätiö katsoo sääntelyn tällaisenaan lisäävän pelihaittoja. Takuusäätiön asiakastyössä on havaittu, että monet rahapeleistä velkaantuneet ovat pelanneet useiden eri rahapeliyhtiöiden rahapelejä yhtäaikaaisesti. Se usein heikentää pelaamiseen käytetyn rahan ja pelitappioiden kokonaismäärän hahmottamista.

Takuusäätiön näkemyksen mukaan on tärkeää säätää enimmäistappiomäärästä jo rahapelilain yhteydessä eikä jättää sitä tarvittaessa erikseen säädettäväksi (31 §). Tappiorajoja määritettäessä on otettava huomioon, että iso osa rahapelaamisesta on keskittynyt pienelle väestösalle ja joukossa on paljon pienituloisia, heikoimmassa asemassa olevia kansalaisia. Tappiorajoja asetettaessa tulee kuulla rahapelihaittojen ja -tutkimuksen asiantuntijoita. Matalampien rahansiirto- ja tappiorajojen asettamista nuorille aikuisille, esimerkiksi alle 25-vuotiaille, tulee myös harkita.

Takuusäätiö edellyttää, että kaikille toimiluvan haltijoille määritellään yhteinen, riittävän matalalle tasolle määritelty rahansiirtoraja.

Takuusäätiö pitää tärkeänä 33 §:n mukaista velvoitetta, että yksinoikeustoimiluvan ja rahapeli-toimiluvan haltijan on varmistettava, että pelaamisessa noudatetaan sosiaalisia ja

terveydellisiä näkökohtia suojatakseen pelaajia liialliselta pelaamiselta ja auttaakseen heitä vähentämään pelaamistaan silloin, kun siihen on aihetta. Rahapelien järjestäjällä on suurin tuntuma pelaajaan ja siten myös tämän itsensä kannalta haitalliseen toimintaan. Velvoitteen mukaisen toiminnan toteutumisen kannalta nousee erittäin tärkeäksi se, missä ja miten määritellään, mikä on huolenpidon osalta riittävää toimintaa. Takuusäätiön näkemyksen mukaan tämä velvoitteen taso tulee määritellä yhteistyössä valvojan sekä haittatyötä koordinoivan sosiaali- ja terveysministeriön ja haittatyötä tekevien (esim. järjestöjen) kanssa. Aivan erityinen rooli on velvoitteen toteutumisessa rahapelitoiminnan valvojalla, jonka osalta valtion on myös varmistettava tämän velvoitteen toteutumisen kannalta riittävä ammattiosaaminen ja resurssit.

Takuusäätiön näkemyksen mukaan 34 § 2 momentissa toimiluvan haltijalle säädetty velvollisuus arvioida pelaamisesta aiheutuvia haittoja ja ryhtyä toimiin riskien ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi sekä kerätyn tiedon käyttökielto pelaamisen edistämiseen on asiana tärkeä.

Takuusäätiö kannattaa toimiluvan haltijan velvollisuutta antaa tietoa, jotta kuluttajalla olisi riittävät tiedot rahapelistä, siihen liittyvistä riskeistä ja mahdollisuus tehdä tietoinen päätös pelaamisesta tai pelaamatta jättämisestä (35 §). Tiedot on annettava riittävän näkyvästi ja selkeästi, jotta niitä ei ole liian helppo ohittaa lukematta.

d. Rahapelilain 4 luku – Rahapelien markkinointi

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esityksen hallitusohjelman mukaisena tavoitteena (Petteri Orpon hallitusohjelma, sivu 107) on että sillä: "...turvataan mahdollisuus ohjata kulutusta luvalliseen tarjontaan muun muassa markkinoinnin avulla. Kanavointi toteutetaan siten, ettei markkinoinnilla edistetä haittoja aiheuttavaa pelaamista, eikä alaikäisille kohdisteta suoraan rahapelien markkinointia. Markkinoinnin on oltava sisällöltään, laajuudeltaan, näkyvyydeltään ja toistuvuudeltaan maltillista ja vastuullista. Pelien henkilökohtainen markkinointi ilman henkilön nimenomaista suostumusta kielletään." Hallitusohjelman mukaisen tavoitteen toteutumiseksi, on Takuusäätiön näkemyksen mukaan myös markkinoinnin sääntelyn tavoitteena oltava se, että markkinointia ja sen toimivuutta tarkastellaan erityisesti suhteessa rahapelihaittoihin ja niiden esiintymiseen sekä syvyyteen.

Takuusäätiö kannattaa uudistuksen alkuvaiheessa mahdollisimman tarkkoja rajoituksia rahapelien markkinointiin. Mikäli tarvetta on, markkinoinnin rajoja on järjestelmän toimiessa mahdollista helpommin väljentää kuin kiristää.

Takuusäätiö kannattaa ehdottomasti 49 §:n markkinointikeinojen ja -tapojen rajoituksia. Erityisen tärkeäksi Takuusäätiössä nähdään rahapelaamisesta aiheutuvan ongelmavelkaantumisen vähentämisen kannalta, estää rahapelaamisen markkinoinnin taloudellisten ongelmien ratkaisukeinona ja erilaisten rahoitustuotteiden markkinoinnillinen liittäminen rahapeleihin.

Myös markkinoinnin kohdentamista koskevat 50 §:n mukaiset kiellot ovat kannatettavia. Tässä yhteydessä tulee Takuusäätiön näkemyksen mukaan kieltää markkinoinnin kohdentaminen myös taloudellisissa ongelmatilanteissa oleville ihmisille. Televisio- ja radiotoiminnan sekä elokuvateatteriesitysten lisäksi tulee markkinointi kieltää Takuusäätiön näkemyksen mukaan myös alaikäisille suunnatuissa sosiaalisen median palveluissa ja alustoilla. Influensserien ja esikuvien käyttö sekä affiliate-markkinointi vetoavat erityisesti nuoriin ja niiden käyttäminen onkin kiellettävä kokonaan rahapelimarkkinoinnissa. Takuusäätiö kannattaa ikärajojen harkitsemista rahapelimarkkinointiin esimerkiksi Hollannin tapaan, jossa markkinointia ei saa kohdentaa alle 24-

vuotiaille eikä muille haavoittuville ryhmille. Nuoret aikuiset ovat tutkimusten mukaan alttiimpia rahapelihaitoille ja voidaan siten nähdä haavoittuvana kohderyhmänä.

Takuusäätiön näkemyksen mukaan on erittäin tärkeää, että lakiesityksen 52 §:n mukaisesti markkinoinnin yhteydessä on annettava aina myös tieto siitä, mistä saa tietoa pelaamisen hallinnan välineistä ja tieto rahapeliongelmien apua tarjoavista palveluntuottajista.

Takuusäätiö kannattaa sponsorointia koskevaa sääntelyä rahapelilaisissa. 53 §:ssä ehdotetaan, ettei sponsorointia koskevia sopimuksia saa tehdä alle 18-vuotiaiden kanssa tai koskien alle 18-vuotiaiden tapahtumia, kilpailuja, sarjoja tai niihin rinnastettavia tilaisuuksia. Pykälässä olisi tärkeää myös luetella sponsorimainosten eri kanavat: televisio, radio, suoratoistopalvelut, verkkosivut ja sosiaalinen media. Hollannissa ja Belgiassa on kielletty rahapeliyhtiöiden toimiminen urheilutapahtumien tai henkilöiden, kuten urheilijoiden pääsponsoreina. Tätä sääntelyä ehdotamme sisällytettäväksi myös Suomen lainsäädäntöön.

e. Rahapelilain 5 luku – Valvonta

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esityksen liikkeellepanijana olevassa Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa todetaan sivulla 107, että: ”Lisensijärjestelmään siirryttäessä tehostetaan rahapelitoimialan valvontaa, turvataan valvonnan riittävät resurssit... Takuusäätiön arvion mukaan hallitusohjelman tavoitteita palvelevan rahapelijärjestelmämuudistuksen kannalta onnistunut ja riittävä valvonta on aivan avainroolissa.

Ennen kaikkea kyse on riittävien henkilöresurssien takaamisesta ja tarvittavan sekä monipuolisen järjestelmäosaamisen löytämisestä. Nykyisen rahapelimallin mukaiset valvontaresurssit tulee moninkertaistaa, koska myös toimijoiden ja tarjolla olevien pelituotteiden määrä tulee kasvamaan erittäin merkittävästi. Suurimmaksi haasteeksi tulee Takuusäätiön arvion mukaan nousemaan markkinoinnin ja rahapelitoimijoiden erilaisten toimintakäytäntöjen valvonta. Myös pelisisältöjen ja esim. koukuttavuuden valvonta tulee olemaan erittäin haasteellista, rahapelimaaliman muuttuessa erittäin nopeasti laajasti tekoälyä hyödyntäväksi. Oman lisähaasteensa tuo myös toimintakentän muuttuminen kansainväliseksi.

f. Rahapelilain 6 luku – Valvontamaksu

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Takuusäätiön näkemyksen mukaan valvontaan käytettävän raha ja henkilöresurssien koko tulee olla suorassa suhteessa rahapelaamisen volyyymiin sekä alan kehityksen voimakkuuteen.

g. Rahapelilain 7 luku – Rahapelitoiminnan ja -markkinoinnin kieltäminen

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Ei kommentteja.

h. Rahapelilain 8 luku – Maksuliikenteen ja verkkoliikenteen estäminen ja verkkosisällön poistaminen

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Rahapelaamisesta yksilölle ja yhteiskunnalle aiheutuvat moninaiset haitat ovat kiistattomia. Erityisen haitallisia ovat nopeatempoiset verkossa pelattavat rahapelit. Jotta rahapelaamisen määriä ja sen aiheuttamia haittoja voidaan seurata ja ehkäistä on tärkeää, ettei pelaaminen suuntaudu järjestelmän ulkopuolisiin rahapeleihin.

Takuusäätiö kannattaa esityksen sääntelyä maksuliikenteen ja verkkoliikenteen estämisestä, kun kyseessä on järjestelmän ulkopuolinen lainvastainen rahapelien toimeenpano ja markkinointi. Lisäksi on kannatettavaa, että luvattomien rahapelien verkkosivuille on lisättävä tieto estosta, sen perusteista ja annettava rahapelihaitoista ja myös rahapeliongelmiin apua tarjoavista palveluntuottajista

i. Rahapelilain 9 luku – Seuraamukset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Ei kommentteja.

j. Rahapelilain 10 luku – Valtionavustukset pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esityksen liikkeellepanijana olevassa Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassa todetaan sivulla 107, että: ”Varmistetaan rahapelihaittojen ehkäisemisen riittävät resurssit julkisella sektorilla ja järjestösektorilla.” Hallitusohjelman sivulla 31 todetaan myös, että: ”Puututaan ylivelkaantumiseen ja rahapelihaittoihin varhaisessa vaiheessa. Varmistetaan hoidon saatavuus peliriippuvaisille huomioiden myös etäpalvelut.”

Rahapelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten, taloudellisten ja terveydellisten haittojen ehkäisy ja hoitaminen tulee rahoittaa valtion varoista. Haittatyöhön kohdistettavan rahoituksen määrän tulee olla suhteessa rahapelaamisen taloudelliseen volyyymiin, haittojen esiintyvyyteen, ongelmien vaikeusasteeseen ja ehkäisevän toiminnan tarpeeseen, huomioiden rahapelaamisen volyymin sekä rahapeliongelmien esiintyvyyden ennakointi. Jotta haittatyötä olisi mahdollista tehdä, kehittää ja suunnitella pitkäjänteisesti, on siihen käytettävän rahasumman oltava määrältään riittävä ja johdonmukaisessa suhteessa rahapelaamisen volyymin kanssa. Kaikkein loogisinta olisi, jos rahapelihaittojen ehkäisyyn ja korjaamiseen käytettävät varat määriteltäisiin suoraan prosenttiosuutena toimiluvan haltijan valtiolle suorittamasta korvauksesta.

Avustettavan toiminnan tulee huomioida erilaiset toimijat ja toteutusvaihtoehdot tasapuolisesti. Palvelujen valtakunnallisen saavutettavuuden kannalta on tärkeää, että niitä kyetään tarjoamaan aluerajat ylittäen. Esimerkiksi järjestöjen tarjoamat palvelut on useimmiten rakennettu alun alkaenkin huomioiden koko maa toimialueena.

Rahapeliongelman hoidon saavutettavuuteen ja laatuun liittyy tunnistettuja haasteita. Kolmannen sektorin toimijoiden tarjoamat anonyymit ja matalan kynnyksen palvelut ovat erityisen tärkeitä siksi, että rahapelaamiseen liittyy voimakasta stigmaa, joka voi pitkittää avun piiriin hakeutumista. Myös moniammatillisen osaamisen sekä toimivien palveluketjujen varmistaminen edellyttävät pitkäjänteistä panostusta järjestöjen sekä lakisääteisten hyvinvointialueiden palvelujen välisen yhteistyön kehittämiseen.

Takuusäätiön näkemyksen mukaan suomalaisilla pelihaittatyötä tekevillä järjestöillä on avainrooli lakisääteisiä palveluita täydentäen, usealla eri pelihaittatyön osaamisalueella. Nämä ovat lakiesityksen 96 §:n mukaista toimintaa. Tämän työn resurssit tulee turvata, sitä tulee kehittää ja sitä tulee myös laajentaa resursseiltaan, vastaamaan kansainvälistyvää monilupamallia. Resurssien osalta tulee Takuusäätiön mukaan ehdottomasti huomioida myös muu haittatyö kuin vain sähköiset, anonyymit palvelut sekä aluetyö ja tutkimustoiminta. Erityisen tärkeää on kehittää esim. lapsille suunnattua, rahapelit huomioivaa pelikasvatustyötä.

k. Rahapelilain 11 luku – Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tehtävät rahapelihaittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Takuusäätiö pitää tärkeänä, että rahapelitoiminnan aiheuttamia riskejä ja haittoja arvioidaan jatkossakin ja että arviointi kattaa koko säännellyn toimijakentän. Arviointityön tulokset antavat tarpeellista tietoa rahapelien toimeenpanon ja sääntelyn mahdollisista muutostarpeista. Lisäksi se voi olla arvokasta, jotta rahapelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia, taloudellisia ja terveydellisiä haittoja voidaan ehkäistä ja vähentää entistä tehokkaammin.

l. Rahapelilain 12 luku – Muutoksenhaku

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Ei kommentteja.

m. Rahapelilain 13 luku – Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Ei kommentteja.

n. Arpajaislain muutosehdotukset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Ei kommentteja.

o. Muut lakiehdotukset

Voitte kirjoittaa vastauksenne alla olevaan tekstikenttään

Ei kommentteja.

4. Muut mahdolliset näkemykset ja huomiot esitysluonnoksesta

Onko teillä muita näkemyksiä tai huomioita esitysluonnoksesta?

Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman sivulla 31 todetaan, että: ”Puututaan ylivelkaantumiseen ja rahapelihaittoihin varhaisessa vaiheessa. Varmistetaan hoidon saatavuus peliriippuvaisille huomioiden myös etäpalvelut”. Takuusäätiön näkemyksen mukaan tämän tavoitteen toteutuminen tulee varmistaa osana rahapelilainsäädännön uudistamista.

Hallituksen esityksessä todetaan, että: ”(rahapelaamisen) Vakavimpia haittoja ovat rahapeliongelma, rahapeliriippuvuus ja itsemurha.” Näiden lisäksi rahapelihaitat ovat aina myös taloudellisia haittoja. Ongelmallisella rahapelaamisella on aina myös talousongelmapuoli. Ongelmalliseksi tilanteen tekee se, että ongelmallisesti rahapelaava ei kuitenkaan velkaannu suhteessa peliyhtiöihin tai rahapelijärjestelmään, vaan hän tekee rahapelaamisen rahoittamiseksi erilaisia yksityisoikeudellisia sopimuksia rahoituslaitosten kanssa ja velkaantuu niille. Vaikka tähän ulottuvuuteen on vaikea ottaa kantaa rahapelilainsäädännön puitteissa, tulee näkökulma ja pelihaittatyön taloudellisten ongelmien korjaamiseksi tarvittavat resurssit huomioida osana haittatyön kokonaisuutta.

Uuden rahapelijärjestelmän ja sitä säätelevän lainsäädännön toimivuutta on tarkasteltava heti sen toimeenpanosta alkaen nimenomaan suhteessa rahapelihaittojen esiintymismääriin sekä myös yksittäisten haittojen kokoluokkaan. Haittoja tarkasteltaessa pitää tarkastella niiden esiintyvyyden lisäksi myös esim. yksittäisen henkilön ongelmallisen velkamäärän kokoa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Takuusäätiön käytössä olevien tietojen mukaan rahapeliongelmista kärsivien keskuudessa lähivuosien kehitystrendi on ollut se, että vaikka heidän suhteellinen osuutensa väestöstä ei enää kasvaisi, heidän velkaongelmiensa euromäärät ovat kasvussa ja yhä useammin niin suuria, ettei niihin enää löydy kohtuullista ratkaisua takaisinmaksukeinoin. Tällaisten tilanteiden ehkäisemisessä myös rahapelitoimijoilla ja heitä säätelevällä lainsäädännöllä on erittäin tärkeä rooli. Takuusäätiö uskoo, että keväällä 2024 voimaan astunut positiivinen luottorekisteri saattaa tulevaisuudessa tuoda apua siihen, etteivät rahapeliongelmat kasva tulevaisuudessa enää euromääräisesti niin suuriksi kuin aiemmin on ollut mahdollista. Joka tapauksessa tämä näkökulma on huomioitava myös arvioitaessa rahapelijärjestelmän toimivuutta jatkossa. Lisäksi lainsäädännön säätämisen jälkeen, hallituksen on käynnistettävä välittömästi selvitystyö, jolla selvitetään, millaisilla sovittelu-, velkajärjestely- ja takaisinmaksumenettelyillä mahdollisimman moni nyt ja tulevaisuudessa ongelmallisen rahapelaamisen vuoksi ylivelkatilanteeseen joutunut saadaan kohtuujassa vapaaksi rahapeliveloistaan.

Arpajaislaissa on säännelty sisäministeriön yhteydessä toimivasta valtioneuvoston asettamasta rahapeliasioiden neuvottelukunnasta, joka on osa rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kokonaisuutta. Neuvottelukunnan tehtäviin kuuluvat seuranta ja arviointi tukevat suomalaisen rahapelipolitiikan ja -järjestelmän tavoitteiden toteuttamista. Neuvottelukunnassa on mukana myös tahoja, jotka työskentelevät rahapelihaittojen, rahapelitutkimuksen ja kilpailumanipulaation torjunnan parissa. Neuvottelukunta toimii keskeisessä roolissa mahdollistaen laajan vuoropuhelun ja tiedonvaihdon. Takuusäätiö pitää tärkeänä, että rahapeliasioiden neuvottelukunta jatkaa toimintaansa ja sitä koskevat säännökset sisällytetään uuteen rahapelilakiin. Lakiesityksessä on monessa kohtaa todettu, että muutokset lisännevät rahapelihaittoja. Jo sen takia on tarpeellista varmistaa eri toimijoiden vuoropuhelu ja tiedonvaihto. Neuvottelukunta tarjoaa siihen luontevan paikan. Sillä on myös tärkeä rooli järjestelmän ohjauksessa.

Pantzar Juha
Takuusäätiö sr.

Backman-Grönqvist Minna
Takuusäätiö sr.